

Agenda – Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Ystafell Bwyllgora 3 – Y Senedd	Marc Wyn Jones
Dyddiad: Dydd Iau, 10 Hydref 2019	Clerc y Pwyllgor
Amser: 09.20	0300 200 6363
	SeneddNHAMG@cynulliad.cymru

Rhag-gyfarfod (09.20–09.30) PREIFAT

- 1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiant**
(09:30)
- 2 Sesiwn graffu gyda Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig ar y Bil Anifeiliaid Gwyllt a Syrcasau (Cymru)**
(09:30–11.00) (Tudalennau 1 – 30)
Lesley Griffiths AC, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
Tom Henderson, Rheolwr y Bil Syrcas – Llywodraeth Cymru
Richard Lewis, Cyfreithiwr – Adran Gwasanaethau Cyfreithiol Llywodraeth Cymru
Jackie Price, Uwch Swyddog Cyfrifol, Bil Syrcas – Llywodraeth Cymru
Dogfennau atodol:
Papur briffio (Saesneg yn unig)
Llythr



3 Papur(au) i'w nodi

3.1 Diweddariad gan Weinidog yr Economi a Thrafnidiaeth i Adroddiad y Pwyllgor ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2019–2020

(Tudalennau 31 – 42)

Dogfennau atodol:

Llythr a diweddaraiad

3.2 Gohebiaeth gan Chris Barltrop ar y Bil Anifeiliaid Gwyllt a Syrcasau (Cymru)

(Tudalen 43)

Dogfennau atodol:

Gohebiaeth (Saesneg yn unig)

3.3 Gohebiaeth gan Circus Mondao ar y Bil Anifeiliaid Gwyllt a Syrcasau (Cymru)

(Tudalennau 44 – 45)

Dogfennau atodol:

Gohebiaeth (Saesneg yn unig)

3.4 Gohebiaeth gan PAWSI ar y Bil Anifeiliaid Gwyllt a Syrcasau (Cymru) PAWSI

(Tudalen 46)

Dogfennau atodol:

Gohebiaeth (Saesneg yn unig)

3.5 Gohebiaeth gan Rachael Smith ar y Bil Anifeiliaid Gwyllt a Syrcasau (Cymru)

(Tudalennau 47 – 49)

Dogfennau atodol:

Gohebiaeth (Saesneg yn unig)

11.00 – 12.00 PREIFAT

- 4 Trafod y dystiolaeth a ddaeth i law ac ystyried y materion allweddol a nodwyd o dan eitem 2**

- 5 Trafod adroddiad dilynol y Pwyllgor ar gynnydd Llywodraeth Cymru ar reoli Ardaloedd Morol Gwarchoddedig (MPA) yng Nghymru**

(Tudalennau 50 – 81)

Dogfennau atodol:

Adroddiad drafft (Saesneg yn unig)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon



Ein cyf/Our ref MA - L/LG/0489/19

Mike Hedges AC
Cadeirydd
Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

seneddCCERA@assembly.wales

3 Hydref 2019

Annwyl Mike,

Bil Anifeiliaid Gwyllt a Sycrasau (Cymru)

Diolch am eich llythyr dyddiedig 25 Medi ynghylch Bil Anifeiliaid Gwyllt a Sycrasau (Cymru).
Gweler isod fy ymatebion i gwestiynau'r Pwyllgor.

- 1. A allwch chi ddarparu esboniad o'r cyfiawnhad moesegol dros wahardd defnyddio anifeiliaid gwyllt, yn ychwanegol at yr hyn a nodir yn y Memorandwm Esboniadol ac a roddwyd yn eich tystiolaeth i'r Pwyllgor ar 18 Gorffennaf?*

Mae sycrasau teithiol wedi bod yn teithio o gwmpas y Deyrnas Unedig ers dwy ganrif a mwy. Maent yn fentrau masnachol a'u nod yw diddanu. Mae nifer y sycrasau teithiol sy'n defnyddio anifeiliaid gwyllt a nifer ac amrywiaeth yr anifeiliaid gwyllt yn y sycrasau hynny wedi gostwng yn aruthrol yn y blynyddoedd diwethaf. Mae awydd y cyhoedd am y math hwn o adloniant wedi lleihau a bellach, dim ond dwy sycras sy'n teithio gydag anifeiliaid gwyllt yng Nghymru a Lloegr. Mae'r ddwy o Loegr ond yn ymweld â Chymru'n rheolaidd. Bob tro y maen nhw'n dod yma, mae'r galw am eu gwahardd yn codi eto. Mae pobl Cymru a mudiadau'r trydydd sector, gan gynnwys Cymdeithas Milfeddygon Prydain, y Born Free Foundation a'r RSPCA, wedi cefnogi ac ymgyrchu'n gyson dros wahardd defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn sycrasau teithiol.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae Pwyllgor Deisebau Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi ystyried deisebau sy'n galw am wahardd defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau yng Nghymru ddwywaith.^{1 2}

Yn 2017, ymgynghorais ar gynllun ar gyfer trwyddedu neu gofrestru arddangosfeydd teithiol o anifeiliaid, gan gynnwys syrzasau. Gofynnais hefyd am farn pobl ynghylch gwahardd defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau teithiol. Roedd cefnogaeth aruthrol gan y rheini a ymatebodd dros waharddiad ac ymrwymais i ystyried cyfleoedd i gyflwyno deddfwriaeth i wneud hynny.

Mae llawer o'r galw am waharddiad yn canolbwyntio ar effaith ganfyddedig syrzasau ar les anifeiliaid ac mae llawer o bobl yn credu na all syrzasau teithiol ddiwallu anghenion lles anifeiliaid gwyllt.

Ystyrir gwaharddiad am resymau lles ym mharagraffau 3.15 i 3.30 y Memorandwm Esboniadol ar gyfer Bil Anifeiliaid Gwyllt a Syrzasau (Cymru). Nid wyf am ailadrodd y Memorandwm Esboniadol yn y fan hon, ond esboniaf yn fras pam na fyddai defnyddio pwerau dirprwyedig Deddf Lles Anifeiliaid 2006 i wahardd defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau teithiol yn briodol.

Byddai gofyn imi gael fy modloni fod tystiolaeth wyddonol gref bod lles anifeiliaid gwyllt sy'n cael eu cadw mewn syrzasau teithiol yn dioddef cyn cyflwyno gwaharddiad o dan Ddeddf 2006. Yn ôl y dystiolaeth sydd gennyf, nid oes modd profi'n bendant bod lles anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau teithiol mewn cyflwr gwell na gwaeth nag anifeiliaid mewn sefyllfaoedd tebyg. Ni allaf ddweud yn bendant nad oes problemau lles ond yn hytrach, nid oes digon o dystiolaeth wyddonol berthnasol bod y problemau hynny'n bod. O gofio nifer gymharol fach yr anifeiliaid dan sylw, a'r amrywiaeth eang o rywogaethau sydd ag anghenion gwahanol, nid oes sicrwydd y byddai canlyniadau unrhyw ymchwil yn ddigon ystyrion a chadarn i allu dylanwadu ar y drafodaeth.

Hefyd, mae'r ddwy syrzas deithiol sydd wedi bod yn ymweld â Chymru wedi'u cofrestru ers y saith mlynedd ddiwethaf o dan Rheoliadau Lles Anifeiliaid Gwyllt mewn Syrzasau Teithiol (Lloegr) 2012. Mae'r rheoliadau hyn, a wnaed o dan Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006, yn gofyn bod gan syrzasau teithiol gynlluniau gofal ar gyfer eu hanifeiliaid gwyllt; eu bod yn cadw cofnodion penodol; eu bod yn dweud wrth yr awdurdodau trwyddedu am eu teithiau; eu bod yn cael eu harchwilio'n rheolaidd gan filfeddygon; a'u bod yn cadw at ofynion lles penodol o ran hyfforddiant, perfformiad, cludiant ac amgylchedd eu hanifeiliaid gwyllt. Er bod Rheoliadau 2012 yn amhoblogaidd gyda nifer o fudiadau lles anifeiliaid sy'n gwrthwynebu defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau teithiol, rhagdybir bod y ddwy syrzas deithiol wedi cadw at ofynion eu trwyddedau. Fel arall, ni fyddent wedi cael teithio â'u hanifeiliaid gwyllt.

Mae'r Pwyllgor yn sylweddoli y daw Rheoliadau 2012 i ben ar 19 Ionawr 2020, ddiwrnod cyn y disgwylir i Ddeddf Anifeiliaid Gwyllt mewn Syrzasau 2019 sy'n gwahardd defnyddio anifeiliaid mewn syrzasau teithiol yn Lloegr ddod i rym.

Daeth yn amlwg gydag amser bod ystyriaethau moesegol ehangach sy'n gofyn mwy na'r cwestiwn a yw lles anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau teithiol yn dioddef. Wrth i Ddeddf Cymru 2017 a'r model pwerau cadw ddod i rym, mae gennym y pwerau yng Nghymru i gyflwyno deddfwriaeth sylfaenol am resymau moesegol.

¹ NAW, P-04-653 Gwahardd y Defnydd o Anifeiliaid Gwyllt mewn Syrzasau yng Nghymru
<<http://www.senedd.cynulliad.cymru/mgIssueHistoryHome.aspx?Id=13740&Opt=0>>

² Cynulliad Cenedlaethol Cymru P-05-796 Galw ar Lywodraeth Cymru i wahardd yr arfer o ddefnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau yng Nghymru
<http://senedd.cynulliad.cymru/mgIssueHistoryHome.aspx?Id=20656>

Y llynedd, ymgynghorais ar ddeddfwriaeth sylfaenol i wahardd defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau teithiol yng Nghymru, am resymau moesegol. Cafwyd dros chwe mil a hanner o ymatebion i'r ymgynghoriad, gyda 97% ohonyn nhw'n cefnogi fy nghynnig i gyflwyno deddfwriaeth a fyddai'n ei gwneud yn drosedd defnyddio anifail gwyllt mewn syrzas deithiol. Er nad pleidlais nag arolwg barn mo ymgynghoriad, mae cefnogaeth aruthrol y rheini a ymatebodd dros gyflwyno deddfwriaeth a fyddai'n ei gwneud yn drosedd defnyddio anifail gwyllt mewn syrzas deithiol yn arwydd arall o gryfder teimladau'r cyhoedd ynghylch y mater.

Mae Bil Anifeiliaid Gwyllt a Syrzasau(Cymru) yn ceisio mynd i'r afael â'r pryderon moesegol hyn trwy wahardd defnyddio anifeiliaid mewn syrzasau teithiol yng Nghymru. Dilynodd Llywodraethau'r Alban a'r DU drywyddau tebyg am eu bod yn ystyried nad oedd digon o dystiolaeth i gyfiawnhau gwaharddiad am resymau lles ond bod digon o gyfiawnhad dros wneud am resymau moesegol.

Mae defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau teithiol yn rhywbeth o'r oes o'r blaen ac nid yw'n adlewyrchu'r farn gyhoeddus heddiw ynghylch sut y dylai anifeiliaid gael eu trin a'u dangos. Nid oes budd i gymdeithas nac i'r anifail gwyllt sy'n cyfiawnhau ei ddefnyddio'n unswydd i'n diddanu. Nid yw'n cyfrannu fawr at ein dealltwriaeth o anifeiliaid gwyllt a'u hymddygiad naturiol, nac at eu gwarchod yn eu cynefin. Mae'n amheus a yw'r anifeiliaid yn byw bywyd o ansawdd da ac yn bendant, nid yw'n fywyd sy'n debyg i fywyd anifeiliaid eraill o'r un rhywogaeth sy'n cael eu cadw mewn amgylcheddau eraill, fel swâu sy'n cael eu rheoleiddio'n drwm, nac anifeiliaid sy'n byw'n rhydd yn eu cynefin.

Rwy'n bryderus hefyd am yr effaith y mae gweld anifeiliaid gwyllt yn perfformio mewn syrzasau teithiol, ar gyfer adloniant yn unig, yn ei chael ar agweddau pobl tuag at anifeiliaid, yn enwedig agweddau sy'n datblygu ymhlith plant. Roedd llawer o'r rheini a ymatebodd i ymgynghoriad y llynedd yn rhannu'r farn honno, sef y byddai gwahardd defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau'n gallu cyfrannu at annog mwy o barch ac agwedd gyfrifol at bob rhywogaeth.

Gall pobl bara i fwynhau syrzasau teithiol, ond rhaid symud ymlaen o weld anifeiliaid gwyllt yn gorymdeithio o'n blaenau yn adloniant. Trwy wahardd defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau teithiol, byddem yn ymuno â nifer gynyddol o wledydd sy'n credu ei bod yn annerbyniol defnyddio bodau ymdeimladol mewn ffordd mor hen ffasiwn.

2. A allwch chi roi esboniad pam rydych chi'n ystyried bod y gwaharddiad yn ymyrraeth gymesur, a sut rydych chi wedi bodloni'ch hun ei fod yn cydymffurfio â'r hawliau a nodir yn Neddf Hawliau Dynol 1998?

Byddai gwahardd defnyddio anifeiliaid mewn syrzasau teithiol yn dylanwadu ar y ddwy syrzas deithiol sy'n dal i ddefnyddio anifeiliaid gwyllt. Mae'r nifer fach o anifeiliaid gwyllt sy'n cael eu cadw gan syrzasau teithiol, a'r ffaith bod y nifer yn gostwng, yn awgrymu nad yw eu presenoldeb yn ffactor bwysig wrth benderfynu ar eu poblogrwydd. Mae'n bosibl, gydag amser, y byddai syrzasau teithiol yn dewis peidio â defnyddio anifeiliaid gwyllt. Nid oes gwarant o hynny, fodd bynnag, ac o ystyried y ddadl foesol rwyf wedi'i chyflwyno uchod, rwy'n credu bod cyfiawnhad dros waharddiad ac y byddai'n ymateb cymesur. Byddai croeso i syrzasau teithiol yng Nghymru o hyd, cyn belled nad ydynt yn defnyddio anifeiliaid gwyllt.

Amcan y Mesur hwn yw rhwystro pobl rhag defnyddio anifeiliaid gwyllt mewn syrzasau teithiol. Rwy'n fodlon bod darpariaethau'r Bil yn cydymffurfio â Deddf Hawliau Dynol 1998. Bydd syrzasau teithiol yn cael teithio a pherfformio fel ag o'r blaen, ond ddim gydag anifeiliaid gwyllt.

Rwyf wedi gwrthod galwadau i wahardd syrcasau teithiol rhag cadw unrhyw anifeiliaid. Byddai gwaharddiad rhag cadw anifeiliaid gwyllt yn golygu amddifadu rhywun rhag ei eiddo ac i'w hawl i fwynhau ei eiddo'n heddychlon. Amddiffynnir yr hawl hwn gan Erthygl 1 o Brotocol 1 i Gonfensiwn Ewrop ar Hawliau Dynol. Mae Deddf Hawliau Dynol 1998 yn ymgorffori A1P1 yn gyfraith Brydeinig. Dywed A1P1: *Every natural or legal person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law*. Mae rheoli'r modd y caiff anifail ei ddefnyddio mewn syrcas deithiol yn llai o amhariad na llwyr amddifadu perchennog o'r anifail. Os bydd syrcas deithiol yn dewis cadw ei hanifeiliaid gwyllt, dyna'i braint, cyn belled â'i bod yn cadw at y gyfraith wrth wneud hynny.

Rwy'n fodlon hefyd fod y cosbau a'r pwerau gorfodi yn gymesur. Mae'r Atodlen yn pennu'r pwerau mynediad gan gynnwys yr amodau y mae'n rhaid eu bodloni cyn y ceir rhoi gwarant i fynd i mewn i adeilad a chyfyngiadau gwarant o'r fath. Nid yw'r pwerau gorfodi hyn yn newydd ac maen nhw'n adlewyrchu'r pwerau mewn deddfau eraill.

Rwy'n disgwyl ymlaen at gwrdd â'r Pwyllgor eto ar 10 Hydref i roi rhagor o dystiolaeth am egwyddorion cyffredinol Bil Anifeiliaid Gwyllt a Syrcasau (Cymru).

Cofion,



Lesley Griffiths AC/AM

Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
Minister for Environment, Energy and Rural Affairs

Ken Skates AC/AM
Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a Thrafnidiaeth
Minister for Economy and Transport



Ein cyf/Our ref MA/P/KS/0111/19

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mike Hedges AC
Cadeirydd
Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig

SeneddCCERA@assembly.wales

1 Hydref 2019

Annwyl Mike,

Ymhellach i fy ymateb ffurfiol i adroddiad y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2019-2020, rwyf yn ysgrifennu gyda'r wybodaeth ddiweddaraf y cytunais i'w darparu ar gyfer nifer o'r argymhellion. Mae'r diweddariadau ar gael yn Atodiad 1.

Ken Skates AC/AM
Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Amgylchedd a Materion Gwledig
Minister for Economy and Transport

Diweddariad gan Lywodraeth Cymru ar argymhellion i adroddiad y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2019-2020

Argymhelliad 3

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Ysgrifennydd y Cabinet adrodd yn ôl i'r Pwyllgor o fewn y chwe mis nesaf ynghylch y defnydd o gyllid dan yr Alwad i Weithredu ar fater datgarboneiddio. Dylai hyn gynnwys gwybodaeth am unrhyw gamau a gymerwyd i annog y defnydd o'r cyllid.

Ymateb: Derbyn

Byddaf yn darparu diweddariadau i'r Pwyllgor i roi crynodeb o niferoedd cyffredinol y prosiectau a gefnogir a'r cyllid a ddyrannwyd dan bob Galwad i Weithredu. Byddaf yn darparu'r diweddariadau hynny bob chwe mis, sef ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol ac yng nghanol pob blwyddyn ariannol.

Diweddariad: Isod, mae'r cymeradwyaethau i'r prosiectau dan y Gronfa Dyfodol yr Economi o'r adeg pryd cafodd ei lansio ym mis Mai 2018 hyd yma, yn ôl Galwadau unigol i Weithredu.

Galwad i Weithredu	Rhif	Buddsoddiad
Datgarboneiddio	6	£ 22,447,000
Allforio a Masnachu	6	£ 1,288,560
Gwaith o Ansawdd Uchel, Datblygu Sgiliau, a Gwaith Teg	24	£ 25,335,776
Arloesi, Entrepreneuriaeth a Phencadlys	34	£ 2,695,386
Ymchwil a Datblygu, Awtomeiddio a Digidoleiddio	63	£ 5,708,153

Argymhelliad 4

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn o fewn y chwe mis nesaf ynghylch y cynnydd wrth ddatblygu rhwydwaith o fannau gwefru cerbydau trydan a'i chynlluniau i gael rhagor o ddatblygiadau yn y maes hwn.

Ymateb: Derbyn

Roedd Datganiad Ysgrifenedig y Gweinidog dros yr Economi a Thrafnidiaeth ar 11 Hydref 2018 yn cyfeirio at y nod y byddai Trafnidiaeth Cymru yn mynd allan i gaffael yng ngwanwyn 2019, a byddai Aelodau'r Cynulliad yn cael diweddariad pellach bryd hynny.

Diweddariad: Mae trafodaethau gyda gweithredwyr mannau gwefru yn cyfrannu at ein dull a'n strategaeth gwefru a gaiff ei chyhoeddi yn 2020. Mae Trafnidiaeth Cymru yn cymryd rhan yn y gwaith manwl o ddatblygu'r cynllun i gyflwyno'r rhwydwaith gwefru cyflym. 830 yw nifer y mannau pweru cyhoeddus erbyn hyn, sef cynnydd o'r 670 yn Ebrill 2019. Mae hyn yn cynnwys ychwanegu mannau gwefru cyflym yng Nghanolbarth Cymru. Byddwn ni'n rhoi diweddariad i'r pwyllgor am y cynnydd mewn perthynas â'r mater hwn o fewn y 6 mis nesaf.

Argymhelliad 6

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn o fewn 6 mis ar y cynnydd wrth fynd i'r afael â Chrynodeiadau Nitrogen Deuocsid ar Ochr y Ffordd. Dylai hyn gynnwys asesiad o effaith terfyniadau 50mya mewn lleoliadau penodol.

Ymateb: Derbynn mewn Egwyddor

Er bod y data'n cael ei gasglu bob mis, ni fydd effeithiau llawn y terfynau cyflymder 50mya yn hysbys hyd oni fyddwn wedi cael gwerth 12 mis o ddata ac wedi dadansoddi hwnnw. Ni fydd hyn at gael tan fis Medi 2019 ar y cynharaf. Fodd bynnag, bydd diweddariadau am y cynnydd wrth gyflawni'r Cynllun Gweithredu' a'r 'Mesurau Cadw Rhagofalus', fel yr amlinellir yn y cynllun atodol i gynllun y DU ar gyfer mynd i'r afael â chrynodeiadau nitrogen deuocsid, ar gael pan fydd eu hangen.

Diweddariad: Nid yw holl effeithiau'r terfynau cyflymder 50mya ar ostwng lefelau nitrogen deuocsid yn hysbys eto. Fodd bynnag, cafwyd erbyn hyn y data am y cyfnod o 12 mis ers iddynt gael eu rhoi ar waith i ddechrau ym mis Mehefin 2018, ac mae wrthi'n cael ei adolygu ochr yn ochr â chyflymder y traffig cysylltiedig a'r data cyfaint ar gyfer pob un o'r 5 lleoliad ar rwydwaith y traffyrdd a'r cefnffyrdd. Bydd yr adroddiad sy'n amlinellu canlyniadau'r adolygiad hwn yn cael ei gwblhau erbyn diwedd mis Medi a bydd yn cael ei gyhoeddi yn fuan wedyn.

O ran 'mesurau'r Cynllun Gweithredu', dyma gadarnhau'r canlynol:

- A494 Glannau Dyfrdwy – cadw'r terfyn cyflymder 50mya drwy orchymyn rheoli traffig a wnaed dan Adran 84 o Ddeddf Rheoli Traffig y Ffyrdd 1984 a ddaeth i rym ar 16 Awst 2019. Cafodd trefn arwyddion traffig manwl a chyfarpar gorfodi camerâu cyflymder cyfartalog eu gosod yn ystod Gorffennaf ac Awst.
- A483 Wrecsam – cadw'r terfyn cyflymder 50mya drwy orchymyn rheoli traffig a wnaed dan Adran 84 o Ddeddf Rheoli Traffig y Ffyrdd 1984 a ddaeth i rym ar 16 Awst 2019. Cafodd trefn arwyddion traffig manwl a chyfarpar gorfodi camerâu cyflymder cyfartalog eu gosod yn ystod Gorffennaf ac Awst.
- A470 Glan Bad i Bontypridd – cadw'r terfyn cyflymder 50mya drwy orchymyn rheoli traffig a wnaed dan Adran 84 o Ddeddf Rheoli Traffig y Ffyrdd 1984 a ddaeth i rym ar 17 Mehefin 2019. Mae trefn arwyddion traffig manwl a chyfarpar gorfodi camerâu cyflymder cyfartalog yn cael eu gosod yn ystod Awst a Medi.
- M4 Port Talbot – cadw'r terfyn cyflymder 50mya drwy orchymyn rheoli traffig a wnaed dan Adran 17 o Ddeddf Rheoli Traffig y Ffyrdd 1984 a ddaeth i rym ar 24 Gorffennaf 2019. Mae trefn arwyddion traffig manwl a chyfarpar gorfodi camerâu cyflymder cyfartalog yn cael eu gosod yn ystod Awst a Medi.
- M4 Casnewydd – Gosod terfyn cyflymder 50mya drwy'r system terfyn cyflymder amrywiol sy'n bodoli eisoes ac a ddaeth i rym ym mis Chwefror 2019. Nid oes angen gwneud unrhyw newidiadau i'r arwyddion terfyn cyflymder a'r orfodaeth camerâu cyflymder mewn manau. Mae'r gwaith yn mynd ymlaen i ddatblygu dyluniad y mesur Gwriad Newidiol oherwydd bod angen parhau â'r ddeialog gyda'r Heddlu a Chyngor Dinas Casnewydd am effeithiau posibl gwyro traffig i'r rhwydwaith ffyrdd lleol.

O ran y Mesurau Cadw Rhagofalus, mae'r datblygiadau wedi dechrau eisoes a byddant yn cynnwys trafod gyda'r Awdurdodau Lleol perthnasol, gan fod nifer o'r cynigion yn debygol o arwain at wyro traffig o rwydwaith y traffyrdd a'r cefnffyrdd. Bydd argymhelliad ynghylch gweithredu rhai neu bob un o'r Mesurau Cadw Rhagofalus yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad a gaiff ei ryddhau ym mis Medi.

Argymhelliad 7

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn cyn pen 6 mis ar ei gynlluniau mewn perthynas â therfynau 20mya.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn parhau i weithio gyda phartneriaid i edrych ar yr opsiynau a gynigir o ganlyniad i ddatganoli pwerau ar gyfer terfynau cyflymder cenedlaethol yng Nghymru. Byddwn yn gweithio gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru a Chyngor Caerdydd i ddeall yr effaith o ganlyniad i weithredu ardaloedd 20mya mewn rhannau mawr o Gaerdydd, ac os bydd gweithredu terfynau 20mya a buddsoddi mewn teithio llesol gan gynnwys ariannu cynlluniau llogi beiciau ar y stryd a llwybrau seiclo strategol gyda'i gilydd yn gallu sicrhau gwelliannau mewn diogelwch ar y ffyrdd a chael mwy o bobl i ddewis dulliau teithio llesol. Gan ddefnyddio'r gwersi a ddysgwyd gan y datblygiadau yng Nghaerdydd, byddwn ni hefyd yn adolygu ein canllaw ar osod terfynau cyflymder lleol er mwyn asesu a yw'n dal yn addas i'r pwrpas o ganlyniad i ddatganoli pwerau i osod terfynau cyflymder.

Fel rhan o'r gwaith sydd ar y gweill, asesir y costau a fyddai'n dod o newid y terfynau cyflymder cenedlaethol.

Byddwn ni'n rhoi diweddariad i'r pwyllgor am y cynnydd mewn perthynas â'r mater hwn o fewn y 6 mis nesaf.

Diweddariad: Ar 7 Mai, fe wnaeth y Prif Weinidog gyhoeddi mai 20mya ddylai fod yn derfyn cyflymder diofyn mewn ardaloedd preswyl. Mae swyddogion wedi bod yn gweithio gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i sefydlu Grŵp Gorchwyl a Gorffen amlddisgyblaethol i ystyried beth fyddai'r ffordd orau o weithredu terfyn cyflymder 20mya mewn ardaloedd adeiledig ledled Cymru. Mae'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen wedi dechrau ar ei waith a gofynnwyd iddo ddarparu argymhellion i'r Gweinidogion erbyn haf 2020.

Argymhelliad 8

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn o fewn y chwe mis nesaf ynghylch cynnydd y fenter "Coridorau Gwyrdd ar Rwydwaith Cefnffyrdd Cymru".

Ymateb: Derbyn

Mae adroddiadau rheolaidd ar gynnydd y fenter hon eisoes yn cael eu cynllunio.

Mae angen gwneud rhagor o ymchwil i rai o gynigion gwreiddiol y fenter, ynghyd â gwaith cynllunio mwy manwl a fyddai'n gofyn am adnoddau ychwanegol ac a fyddai'n destun ceisiadau pellach i'r Gweinidogion a chymeradwyaeth.

Diweddariad: Ers i mi gymeradwyo a chyhoeddi'r Fenter Coridorau Gwyrdd ym mis Gorffennaf 2018, mae fy swyddogion yr Is-adran Rheoli'r Rhwydwaith Trafnidiaeth wedi bod yn datblygu cynlluniau ac wedi dechrau cyflwyno gwelliannau ar lawr gwlad er mwyn cyflawni amcanion y fenter. Mae rhagor o fanylion ar gael yn Atodiad 2.

Argymhelliad 9

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn o fewn 6 mis ar statws unrhyw adolygiadau yn ymwneud ag Arweiniad ar Arfarnu Trafnidiaeth Cymru 2017.

Ymateb: Derbyn

Cafodd Arweiniad ar Arfarnu Trafnidiaeth Cymru 2017 ei gyhoeddi ym mis Rhagfyr 2017. Roedd yn cymryd lle Arweiniad ar Arfarnu Trafnidiaeth Cymru 2008, a dylid ei ddefnyddio ar gyfer pob ymyriad traffig sy'n gofyn am gymorth gan Lywodraeth Cymru. Roedd disgwyl i unrhyw gynlluniau a oedd yn cael eu datblygu gan ddefnyddio Arweiniad 2008 ar y pryd symud i Arweiniad 2017 cyn gynted ag yr oedd yn gyfleus. Mae Llywodraeth Cymru newydd gynnal sesiynau gweithdy ledled Cymru i drafod profiadau defnyddwyr Arweiniad ar Arfarnu Trafnidiaeth Cymru ac enghreifftiau o'r arferion gorau. Nodwyd y themâu allweddol lle mae angen rhagor o gymorth ac arweiniad ar ddefnyddwyr, ac ymdrinnir â'r angen hwn. Y bwriad yw trefnu sesiynau tebyg yn nes ymlaen.

Mae'n bosibl y bydd angen adnoddau ychwanegol ar rai o argymhellion yr adolygiad, a byddent yn agored i ragor o geisiadau i'r Gweinidogion a chymeradwyaethau.

Byddwn ni'n rhoi diweddariad i'r pwyllgor am y cynnydd o fewn y 6 mis nesaf.

Diweddariad: Mae Llywodraeth Cymru newydd gynnal sesiynau gweithdy ledled Cymru i drafod profiadau defnyddwyr Arweiniad ar Arfarnu Trafnidiaeth Cymru, ynghyd ag enghreifftiau o'r arferion gorau. Nodwyd y themâu allweddol lle mae angen rhagor o gymorth ac arweiniad ar ddefnyddwyr, ac ymdrinnir â'r angen hwn.

Diweddariad gan Lywodraeth Cymru ar yr argymhellion a dderbyniwyd i adroddiad y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2019-2020

Argymhelliad 8

Dyma amcanion y fenter:

- Adeiladu lleoedd, a gwelliannau i dirwedd. Gan gynnwys targedu gwaith plannu coed, blodau gwyllt ar ymylon ffyrdd a gwelliannau priodol eraill i'r dirwedd.
- Canfod gwelliannau eraill i ansawdd amgylcheddol y rhwydweithiau trafndiaeth trefol a gwledig (er enghraifft, trin ffiniau megis darparu gwrychoedd neu bileri llechi sy'n briodol i'r ardal), a chwilio am gyfleoedd i'w cynnwys mewn rhaglenni gwaith cyfredol neu waith sydd ar y gweill i adnewyddu neu uwchraddio seilwaith.
- Gwella cynefinoedd a gwella cysylltedd (cadernid ecosystemau). Gan gynnwys cyfleoedd i wella cysylltedd cynefinoedd, a hynny o fewn yr ystâd feddal sy'n bodoli eisoes a'r dirwedd yn ehangach, a chymryd camau i ddiogelu a chadw rhywogaethau a warchodir.
- Datrysiadau sy'n seiliedig ar Natur. Fel rhan o'r gwaith o wella a gweithredu rhwydwaith trafndiaeth diogel, effeithlon a chynaliadwy, dylid datblygu egwyddorion datrysiadau sy'n seiliedig ar natur, gan eu gwreiddio yn y prosesau dylunio a chynllunio.
- Gwaith cynnal a chadw priodol. Adolygu ein safonau cynnal a chadw, gan sicrhau eu bod yn briodol ac yn cyrraedd ein nod i gael rhwydwaith trafndiaeth diogel a chynaliadwy, a'r dyheadau i sicrhau bod Cymru yn gyrchfan dwristiaeth o'r radd flaenaf a darparu manteision lluosog.
- Ceir amcanion trawsbynciol ar gyfer Cyfathrebu, Cydweithio a Phartneru, gan gyfrannu at waith adrodd ynghylch cynnydd, gwerthuso a monitro Strategaeth Drafndiaeth Cymru.

○

1. Cyflawni

Mae'r dull o gyflawni'r fenter yn ceisio canfod 'Camau Cyflym Ymlaen' ochr yn ochr â datblygu cynlluniau a chynigion ar gyfer y tymor hir. Mae'r gwaith yn cael ei ariannu drwy raglen gyfalaf Trafndiaeth.

a) 'Camau Cyflym Ymlaen'

Gan ddechrau yn haf 2018 bu swyddogion yn gweithio gydag Asiant Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru ac Asiant Cefnffyrdd De Cymru i ganfod 'Camau Cyflym Ymlaen' a oedd yn bosibl i'r fenter. O ganlyniad i hynny, mae'r enghreifftiau canlynol wedi cael eu cwblhau neu ar fin cael eu cwblhau;

- Cafodd 50,000 o gennin Pedr eu plannu gan Asiant Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru mewn lleoliadau 'porth' ar yr A55, A494 a'r A483; a chafodd 75,000 o gennin Pedr eu plannu gan Asiant Cefnffyrdd De Cymru yn Ardal Porth Caerdydd ar yr M4. Mae rhagor o waith plannu bylbiau wedi cael ei gynllunio ar gyfer hydref 2019.

- Mae dros 13Ha o ymylon ffyrdd yng Nghanolbarth Cymru wedi cael eu hychwanegu at ardaloedd sy'n cael eu rheoli ar gyfer blodau gwyllt; lle mae gwaith cynnal a chadw wedi cael ei wella i greu amodau lle gall cymunedau o flodau gwyllt ffynnu a lledaenu. Mae safleoedd eraill ar ymylon ffyrdd ledled Cymru wrthi'n cael eu hasesu fel mater o drefn ac maent yn cael eu nodi ar gyfer eu rheoli fel ardaloedd blodau gwyllt.
- Mae 6000 o Friallu a Briallu Mair yn cael eu plannu ar hyd yr A40 yn Nhreloan, Caerfyrddin.
- I gefnogi'r Eisteddfod Genedlaethol yn Llanrwst eleni, cafodd gwaith cynyddu blodau gwyllt ei wneud ar ymyl ffordd yr A470 wrth ddod i mewn i'r dref.
- Cafodd prosiectau adfer tirwedd, a oedd yn cynnwys plannu coed a llwyni cynhenid, eu gwneud ar hyd y ffyrdd canlynol yn ystod gaeaf 2018-19. A465 Ffordd Henffordd, A449, A40 (i'r dwyrain) a'r A483. Cafodd cyfanswm o 9,265 o goed a llwyni eu plannu fel rhan o'r prosiectau hyn.
- Datrysiadau peirianeg sy'n seiliedig ar natur – Technegau plannu naturiol yn lle ffensys eira gweog pvc hyll ym Mharc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog ar yr A470 yn Storey Arms. Mae treialon plannu wedi cael eu sefydlu er mwyn penderfynu ar y dull gorau a'r rhywogaeth mwyaf priodol o blanhigion.



Cennin Pedr 'Camelot', M4 De Cymru

Bydd y gwaith o ganfod a chymryd 'Camau Cyflym Ymlaen' yn rhan barhaus o'r fenter.

b) Cynlluniau a chynigion ar gyfer y tymor hir

Mae'r swyddogion hefyd wedi comisiynu Asiantwyr y Cefnffyrdd i baratoi cynigion manwl ar gyfer y meysydd blaenoriaeth a nodwyd dan y fenter ac i ddarparu amrywiaeth o fesurau i wella ansawdd y dirwedd, gwella cynefinoedd a gwella cysylltedd, camau mewn perthynas â rhywogaethau a warchodir a datrysiadau sy'n seiliedig ar natur. Mae'r gwaith yn cynnwys asesu safleoedd porth a meysydd blaenoriaeth eraill o gymharu â'r amcanion, ac yna dylunio a gweithredu mesurau ar lawr gwlad. Pan fo modd, ystyried defnyddio (neu yn y tymor hir, i ddatblygu) cadwyni cyflenwi lleol. Bydd y gwaith hwn yn dechrau cael ei gyflawni yn 2019, a bydd yn mynd ymlaen drwy gydol y fenter gan ychwanegu rhagor o safleoedd yn y blynyddoedd i ddilyn.

Symudir ymlaen gyda'r safleoedd, gan ddechrau cyflawni yn ystod blwyddyn ariannol 2019/2020 .	Disgrifiad o'r gwaith a'r gwelliannau sydd wrthi'n cael eu cynllunio – canfyddir cyfleoedd eraill, a chânt eu hasesu a'u datblygu ar gyfer y safleoedd hyn.	Cyflawni mewn perthynas amcanion Menter y Coridor Gwyrdd	Amserlen
Ardal Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru			
A494 Glannau Dyfrdwy (Porth)	<p>Gwaith adfer tirwedd, gan gynnwys teneuo coed a phrysgoedio, tacluso ardaloedd sydd wedi'u plannu eisoes, agor golygfeydd lle bo hynny'n briodol, ac adfywio pyllau sy'n bodoli eisoes.</p> <p>Plannu coed newydd mewn nifer o leoliadau, e.e. Cyffordd Parc Glannau Dyfrdwy.</p> <p>Plannu bylbiau wrth gyfnewidfa Shotwick a lleoliadau eraill.</p> <p>Creu ardaloedd ar gyfer blodau gwyllt wrth gyffordd Parc Glannau Dyfrdwy, gan ystyried ardaloedd eraill hefyd.</p> <p>Plannu llwyni a choed newydd ar hyd ymyl y ffordd at Aston Mead er mwyn cael sgrin well.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adeiladu lleoedd, a gwelliannau i dirwedd. 2. Gwella cynefinoedd a gwella cysylltedd (cadernid ecosystemau) a Gweithredu dros Rywogaethau. 3. Datrysiadau sy'n seiliedig ar natur. 	<p>Yn dechrau – Diwedd haf / hydref 2019.</p> <p>Y prif gyfnod cyflawni – hydref 2019 hyd at wanwyn 2020.</p> <p>Bydd rhywfaint o'r gwaith yn mynd ymlaen i'r flwyddyn nesaf, neu canfyddir a datblygir cyfleoedd eraill.</p>
A55 Brychdyn (Porth a Ffordd Cymru)	Plannu bylbiau mewn nifer o leoliadau.		

	<p>Gwaith adfer tirwedd o gwmpas Cyffyrdd 36A, 35A ac ardaloedd eraill, gan gynnwys teneuo coed a phrysgoedio a chryfhau'r hyn a blannwyd eisoes.</p> <p>Creu ardaloedd ar gyfer blodau gwyllt ger Drury Lane.</p> <p>Plannu coed newydd mewn sawl lleoliad.</p>		
A483 Gresffordd (Porth) – gan gynnwys ffordd osgoi Wreccsam	<p>Plannu bylbiau ychwanegol gyda rhywogaethau cynhenid.</p> <p>Plannu llwyni a choed newydd wrth gyfnewidfa'r Orsedd.</p> <p>Ymchwilir i ragor o gyfleoedd i blannu coed a llwyni ac ardaloedd ar gyfer blodau gwyllt ar hyd ffordd osgoi Wreccsam.</p>		
A5/A483 Y Waun (Porth)	<p>Plannu bylbiau mewn nifer o leoliadau.</p> <p>Gwaith adfer tirwedd, gan gynnwys teneuo coed a phrysgoedio, cryfhau'r hyn a blannwyd, tacluso ardaloedd a blannwyd eisoes, agor y golygfeydd i'r dirwedd ehangach pan fo hynny'n briodol, e.e. Ger Green Lane.</p>		

	<p>Creu ardaloedd ar gyfer blodau gwyllt mewn nifer o leoliadau.</p> <p>Plannu coed newydd.</p>		
A483 Llanymynech (Porth)	<p>Plannu bylbiau a chreu ardaloedd ar gyfer blodau gwyllt mewn nifer o leoliadau drwy Landysilio.</p> <p>Cryfhau'r hyn a blannwyd eisoes ac ymestyn y gwrychoedd.</p> <p>Adfer pyllau i wella ecoleg.</p>		
Ardal Asiant Cefnfyrrdd De Cymru			
M4 Ail Groesfan Hafren (Porth) – o Bont Tywysog Cymru i'r Man Casglu Tollau	<p>Agor y golygfeydd o dirwedd hanesyddol a golygfeydd eiconig ar draws safleoedd wedi'u dynodi'n rhai o werth tirweddol ac ecolegol uchel, drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adfer tirwedd a chael gwared ar rywogaethau drwg a rheoli prysgwydd. • Adennill glaswelltir. • Plannu coed gyda rhywogaethau priodol er mwyn cysylltu â'r dirwedd o amgylch. <p>Rhagor o welliannau drwy blannu rhywogaethau bylbiau cynhenid a blodau</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adeiladu lleoedd, a gwelliannau i dirwedd. 2. Gwella cynefinoedd a gwella cysylltedd (cadernid ecosystemau) a Gweithredu dros Rywogaethau. 3. Datrysiadau sy'n seiliedig ar natur. 	<p>Yn dechrau – Diwedd haf / hydref 2019.</p> <p>Y prif gyfnod cyflawni – hydref 2019 hyd at wanwyn 2020.</p> <p>Bydd rhywfaint o'r gwaith yn mynd ymlaen i'r flwyddyn nesaf, neu</p>

	gwyllt mewn glaswelltiroedd.		canfyddir a datblygir cyfleoedd eraill.
M48 / A466 Casgwent (Porth)	Darparu gwell gwelededd a chysylltedd gweledol gyda'r dirwedd o amgylch, drwy: <ul style="list-style-type: none"> • Adfer tirwedd a chael gwared ar rywogaethau drwg a rheoli prysgwydd. • Plannu i wella'r cysylltedd rhwng cynefinoedd. 		
A40 Trefynwy (Porth)			
A470 ger Cefn Coed (Ffordd Cymru) – i gyfeiriad Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog o'r de.			
	Gwella'r olwg er mwyn gwella'r naws am le, drwy wneud y canlynol: <ul style="list-style-type: none"> • Cryfhau'r hyn a blannwyd eisoes. • Plannu coed gyda rhywogaethau priodol er mwyn cysylltu â'r dirwedd o amgylch. • Plannu mwy o fylbiau a lliw tymhorol arall. • Creu ardaloedd ar gyfer blodau gwyllt. 		

c) Meysydd gwaith eraill

- Ffordd Cymru - Mae'r swyddogion trafndiaeth mewn cysylltiad â chydweithwyr o Groeso Cymru i benderfynu sut gall y Coridorau Gwyrdd gefnogi menter twristiaeth Ffordd Cymru. Cafodd archwiliad ac asesiad o'r cynllun peilot cychwynnol ar yr A487 o Aberteifi i Fachynlleth ei gynnal ar y cyd ym mis Gorffennaf 2019 i benderfynu ar fesurau ymarferol, megis agor a chynnal a chadw golygfeydd o'r morwedd a'r dirwedd. Bydd y gwaith yn symud ymlaen nawr i'r cyfnod cynllunio manwl.
- Gan wreiddio egwyddorion coridorau gwyrdd yn y gwaith o ddylunio a chyflawni prosiectau seilwaith ffyrdd newydd. Bydd hyn yn rhan o'r ddeialog barhaus rhwng swyddogion a thimau'r prosiectau wrth gyflwyno datrysiadau dylunio cynaliadwy, gyda dogfennau cyfarwyddyd ar ddilyn egwyddorion coridorau gwyrdd (sydd wrthi'n cael ei datblygu).

- Fel rhan o fenter Coridorau Gwyrdd, rwyf wedi gofyn i swyddogion gadw golwg ar ein safonau cynnal a chadw er mwyn sicrhau eu bod yn briodol a'u bod yn cyflawni ein nod o gael rhwydwaith trafndiaeth diogel a chynaliadwy. Rwyf hefyd wedi eu herio i edrych ar gyfleoedd i gydweithio gydag eraill.

O ganlyniad i hynny, mae'r swyddogion Trafndiaeth wedi bod yn gweithio gyda Plantlife (sef elusen gadwraeth Brydeinig sy'n gweithio'n genedlaethol ac yn rhyngwladol i achub blodau, planhigion a ffwng gwyllt sydd dan fygythiad), gan gymryd rhan mewn gweithgor ar lefel y DU i edrych ar wella'r modd mae ymylon ffyrdd yn cael eu cynnal a'u cadw. Mae aelodau eraill o'r gweithgor yn cynnwys Highways England, Transport Scotland, Asiant Cefnffyrdd De Cymru, cynrychiolwyr o'r awdurdodau lleol, contractwyr priffyrdd, a rhanddeiliaid eraill. Pwrpas y gweithgor oedd creu canllaw cynhwysfawr ar yr arferion gorau i bobl sy'n rheoli ymylon ffyrdd, megis awdurdodau lleol ac eraill.

Mae'r gwaith wedi cael ei gwblhau erbyn hyn, a bydd y canllaw yn cael ei gyhoeddi a'i lansio gan Plantlife ym mis Medi.

Cynulleidfa darged y canllaw yw'r awdurdodau a'r sefydliadau sydd â chyfrifoldeb am reoli ymylon ffyrdd yn y DU. Mae'n ganllaw ymarferol ar gyfer rheolwyr priffyrdd, peirianwyr ffyrdd, rheolwyr gweithrediadau, penseiri tirlunio a phawb sy'n ymwneud â gwaith rheoli a chreu ymylon ffyrdd.

Mae'r cyhoeddiad yn ategu ystyriaethau diogelwch, ac mae'n canolbwyntio ar ardaloedd lle nad oes unrhyw faterion diogelwch yn cyfyngu ar y gwaith rheoli. Ei nod y symud y cydbwysedd fel bod cynefinoedd sy'n gyforiog o rywogaethau yn dod, dros amser, yn ased pennaf ar draws y rhwydwaith. Y dulliau rheoli a nodir yw'r rhai cost-effeithiol o ran y manteision a wireddir, oherwydd mewn rhai achosion maent yn canfod cyfleoedd i gael arbedion yn y costau drwy ostwng pa mor aml maent yn torri pan fo'n briodol gwneud hynny.

FURTHER NOTES FROM CHRIS BARLTROP 03.10.19

Thank you for allowing these further comments. I must be brief.

1. Whips: it's not practical for trainers to go close to each animal when working with a group. Whips are not weapons but extensions of a trainer's arms, used as a sort of semaphore of taught cues. Like a fly fisherman, a trainer has great control over where the tip of the lash lands; you can touch an animal gently to signal to it, even when it's moving as part of a group. A whip won't crack if it touches an animal; whip-cracking is for show, adding drama.
2. Activist language: words are misused to arouse emotions. As examples: 'Breaking-in an animal' uses that word as we used to say we were 'breaking-in' a new pair of shoes, not to say damage is done. 'On the road' expresses 'on tour', not literally travelling day and night, day in and day out.
3. Language is also often pejorative to the circus people, who are characterised as untrustworthy 'travellers' with all the prejudice that can bring.
4. Although they like to be thought of as 'charities', activist organisations are commercially-operated. Because circus life and practices are an 'unknown' and are easily misrepresented, kind-hearted animal lovers donate heavily to anti-circus campaigns. A glance at Company Accounts shows virtually nil expenditure on animals; income goes on salaries, office suites, political lobbying, and publicity to generate further income. It's in their commercial interest to condemn.
5. There is often confusion between 'animal welfare' and 'animal rights' (AR), a philosophy whose stated aim is to end all contact between humans and animals. The AR philosophy opposes the provision of better welfare, arguing that animals should not be in human care at all. Proselytising animal rights activists shout down 'welfarists', denying others a right to their views.
6. Leading on from that point, and noting some of the comments of the activists on the 26th September panel, the AR agenda clearly states they wish to move on from circuses to ban all human/animal activity. Where will that leave Welsh falconers and pony-trekking businesses, farmers and horse-riders and zoos, Welsh film-makers? They and more are targeted; the 'activist' panel said so. There's an economic and social cost to consider in endorsing these ideas. This is a dangerous path to take, it will affect far more than circuses.
7. Since exactly similar activities will continue but which are not circuses, this proposed legislation is discriminatory.
8. I note mention of 'sanctuaries'. I do not believe that transferring animals from the professional care in their circus 'family' to organisations which, by the nature of their setting-up, are not 'animal people' and whose husbandry will perforce be inferior. The 'sanctuary' mentioned is a commercial operation.
9. Finally, it is officially acknowledged by DEFRA that there is 'no welfare problem with circus animals'. The arguments against circuses are theoretical; the circus people are practical professionals, masters of their craft. I hope you will recognise that.

Thank you again.

Eitem 3.3

Dear Committee Members

First I would like to thank you once again for inviting me to give evidence on the 2 October 2019.

There are some issue that I would like the committee to consider.

Our animals have purpose built stabling and transport that has been inspected by Defra zoo vets as part of our Licensing inspections. Yes, the animals travel, but they all load into and unload into the transporter very willingly as they feel content and this is no different to someone who transports their horse to a horse show each weekend. All our animals have hay while travelling and maximum time on the transporter is 4 hours which is well within the transport for animal's regulations. All our exotic animals are stabled at night under tents in large roomy pens and in daytime they have access to electric fence paddocks till evening. It's the same as any zoo but with the nature of the circus at every new site they will get new grass unlike other industries where they always live in the same paddock.

Training. Is once a day, about ten minutes for each animal and once our exotic animals have been introduced to the circus as a performance it would not be necessary to do any further training, and they would only perform twice a day for about 2 minutes, which they enjoy.

Training does not go on for hours on end like the animal rights people like you to believe , it's more a case of little and often.

As it would now be considered that animals are sentients. So what about their feelings and health in all of this? They are happy to be a part of the circus. All of our animals thrive in this environment; look exceptionally well; live exceedingly long lives (ie our past zebras lived to the ages of Sinbad 26 years, Zebedee 32 years old). They are free to roam around our circus sites as and when they please. There is no evidence to say that our animal are any worse off than zoos or safari parks (see Radford Report), its only the animal rights opinion that it is ethically not correct. They are pushing for a ban and we circuses are only the tip of the animal rights iceberg. We also need to think the effect this could have on the wild animals to leave them behind at home and rip them away from their herd and family. Would that not cause them stress being forced to be given away to a sanctuary as Miss Carys Bennett suggested?

I would like to point out that some off the other side's evidence was misleading. We care very much about the welfare off our animals and would not dream of sending them to inferior conditions at Hillside animal sanctuary, as was recommended by Miss Bennett. If Miss Bennett has truly done research as she claims on how we whip our animals and have cruel training methods I would like to see her research and know where she got this information as none of which are true. I am shocked that she has also not done any research into the sanctuary before making such a recommendation. Hillside animal sanctuary have no experience in Exotic animals -- they had one dromedary camel a few years ago that they claimed "could have ended up in a circus " if they did not have it. I have seen some shocking things written about them in the media and to think that she would recommend them is shocking. They have a problem looking after the domestic animals. There has been instances of their horses escaping onto roads; one was killed after a collision with a vehicle near Great Yarmouth, they turn out groups of horses onto the marshes that run either side of the Acle Straight with only ditches bordering the fields onto a fast main A road, with no shelter from the

elements be it sun, rain or wind, (5 freedoms not being met)Or would it be just for the sanctuaries benefit so they can claim to have rescued animals from a circus and drum up business for the sanctuary?

The owner of the sanctuary Wendy Valentine in 2005 was cautioned by police over a protest she staged in Norwich city centre.

In 2001 along with a colleague she was fined for trespassing on to a pig farm in north Norfolk, They pleaded guilty to entering an infected premises during the SWINE FEVER outbreak, and was fined nearly £5000. The judge described the way valentine and accomplice collected evidence as IMPROPER, ILLEGAL, INTRUSIVE AND IRRESPONSIBLE. He also dismissed their video evidence.

So I'm surprised that Miss Bennett would suggest to send our animals to a place like this where they have no respect for the law or care about transmitting diseases.

Hillside is home to 2500 horses and ponies, 650 cattle, 500 sheep and goats, 300 pigs and lots of other rescued small animals. How many staff do they have to give the individual care to these animals?

As it's her who is the accuser, I would like Miss Bennett to prove that Circus Mondao has welfare issues with their training methods or conditions as she implies in her statement. We don't have any animals that stand on their front paws or balance on balls or ropes.

Miss Bennett makes quotes from a trainer in America. She is misinforming you. The person she has quoted was a groom and would never have trained any elephants. PETA is one of the organisations that had to pay Ringling Brothers circus \$15.75 million dollars in damages for making false allegations, The activists payment of large sums to another witness were condemned by the judge as bribery; the witness was proved to be a perjurer. These are examples of the falseness of campaigns from these organisations, condemned by the US judge as "vexatious , groundless and unreasonable"

We have proved that the Licensing scheme works well and would look forward to seeing Wales have a similar licence. Whereas reading between the lines the animal rights team thought DEFRAS licence was no good.

The only two static circuses in the UK do not have grazing or outdoor paddock for the animals but it will be acceptable to have wild performing animals there! A sealion show in a zoo is not a static circus as she stated. So much of these people's words is twisted to mislead you.

I feel we meet all of the Five Freedoms. If not would we not be in Court?

We feel a lot of what the three animal rights panellists say is just repeating allegations and giving their opinion and not scientific facts, purely playing on emotions.

We are happy to send you video links of our animals at the circus alternatively you can go to our Facebook page CIRCUS MONDAO and click on videos, you will find a whole catalogue of videos that we do on a weekly basis showing how we move the animals and care for them.

Thanks.

Item 3.4, Environment and Rural Affairs Committee

From Rona Brown, PAWSI, Performing Animals Welfare Standards International.

Calls for a ban. In your Explanatory Memorandum you quote percentages of respondents who replied to surveys, consultations and petitions and later in the document do explain more fully regarding the actual numbers of respondents. However in discussion you only quote the percentages, 96%, 97%, etc. This is misleading to the general readers and general public as the respondent's never total more than 10 thousand or thereabouts. This is out of 3 million or more Welsh population, and in truth the majority of respondents are not truly Welsh and do not live in Wales. It is much the same in England. Also you report quite accurately that 6,546 thousand of respondents to one consultation 4,19 thousand were identical and sent by Born Free. At the meeting on Wednesday one of your gentlemen said the surveys etc, were a representative of the public, forgive me if I have not quoted your words correctly. Carol spoke well about the public who respond and she is correct that most of the respondents are guided by the Animal Rights group they support. I would ask you therefore to change your policy of just quoting percentages and post and talk in real numbers as the way you do it now is misleading and tend to side with the Animal Rights. You also quote the Linda Joyce Jones petition as evidence when she got people to sign by telling untruths, which I pointed out to the petitions Committee.

Ethics. Ethics is a very subjective matter and is personal to us all and we all have different views on what it actually means. Most ordinary people view ethics as moral principle or a guide line on how they live their lives and subconsciously it rules their behaviour and the way they carry out their activities. However it is not something they dwell on daily, it is inherent in them and often is something in their makeup they learnt as a child. They know what is right or wrong and without even thinking about it as a general will behave correctly. There are no ethics laws, but there are laws in various formats which govern morality or rights and wrongs, disobey these laws or be punished. So if we accept that there are rights and wrongs we have to ask is it morally correct to ban something which is being undertaken by one group and ban them from doing it but not ban other groups doing the same activity under a different name? Or is it morally acceptable to use the reason for the ban based only on a small minority who do not like the group bring banned? Law makers are bound by moral codes which they sign up to when becoming lawmakers and law upholders. All MPs, AMs and other civil servants are governed by the 7 Nolan Principles and other codes of conducts, which are all based around being unbiased, researching the truth, and making fair and unbiased decisions. So those who think that animals "ought" not to be in circus should look at the evidence of the last 7 years of licensing in England and other records of longevity in human care as opposed to longevity in the "wild", welfare, enrichment, etc, should ask themselves if it is just their opinion or the actually truth. The licensed circuses and others want regulations in Wales and they want the bad people punished and the good people rewarded with a license, they want circus animals to be cared for and be secure in the hands of good people.

Thank you for listening to me on Wednesday and thank you for allowing me to submit these further bits and bobs.

Rona Brown.

Eitem 3.5

I write in response to the wild animals in travelling circuses evidence sessions and to the petition calling for a ban on all animals in circus and travelling shows and the animal exhibits licencing as I believe many issues under the ban of wild animals in travelling circuses are relevant here.

Sentience must be applied at a biological level to be non discriminatory....difficulties acknowledged within....

Transportation is all legal and should not be up for discussion Welfare is exemplary within this individual business sector proven within law science and application All these welfare issues claimed by animal rights representatives and petitioners to be false and their use found to promote the petitioners cause.I believe this makes the use of the original petition to be inadmissible evidence consequently invalidating the numbers representing the thoughts and feelings of the people of Wales and England..in fact anywhere this so called evidence is produced..as signatures gained were gained by the use of false information and emotive language creating false allegations....inciting hatred amongst the susceptible ...I believe this is a 'manipulation of A to B to gain what A wants'.the proposed ban in itself an act of abuse. The same laws covering domestic abuse within existing framework...

I believe Lesley Griffiths AM to be a major contributing factor pawn in this pursuit.she posts on her own Facebook her support to the 'underdog' of society her actions of discrimination here prove otherwise and I believe this to prove the need for her dismissal.I believe from her own media she is against the causes of mental health issues. Discrimination and abusing a system 'allow A to gain power over B'is a major cause of mental health issues.

Lesley Griffiths AM on 1st October 2019 supported a national framework to help remove barriers disabled people experience in everyday life.The animal circus and animal industry to me as a disabled person,in the way I use contact with animals is a physical and mental therapy,and one that mentally and physically stimulated my mind and body.I wish to freely continue to use my self supported therapy without restrictions imposed by her Lesleys proposal.

I believe the actions of the petitioners and animal rights industry against circus,decades worth,are an illegal act of abuse,manipulation of conscious thought(sentience),manipulation of finance for personal gain and a perfect example of 'why we love to hate'...crowd following mentality e.g use of emotive false information to increase hatred to gain a following to manipulate for A to gain power over B.

Why does B have to keep proving to A by evidence and licensing that B is correct when A is the accuser? why does B have to keep paying to prove their innocence when already proven by licensing and regulations already imposed by A's claims originally to prove B correct?

Is this not abuse and non deployment of laws regarding protection of peaceable living,protection of B against harm from A and separation of a person's within a society? Where does innocent until proven guilty apply here? Here the circus are

innocent and the petitioners and supporting industry are guilty...requiring action through criminal law.

I believe the licensing application will action the same ways of discrimination...example :why will A have to have a license and B not?again an act of the innocent having to prove themselves to others that are imposing the believe that animal owners do not respect sentience and ignore the animals welfare requirements broad spectrum ownership....and implying a falsely advertised belief.

In answer to why so few supporters of circus with animals have responded,I believe the majority of the population,especially those responsible for animals have zero faith in animal rights industry especially the RSPCA ,and due to this take zero interest in what they say,or the falsified promotion of these industries,as practical evidence and personal experiences have proven their inclusion in practice to be detrimental to animal welfare as an integral part of their actions.

The bubble we live in is a bubble created by blind faith that our governing bodies will act within the law for us,and do the unbiased jobs the governing bodies are believed to carry outsevere lack of knowledge within general public needs addressing between what's happening in assembly and the direct contact with the general populace.

I am disgusted that Welsh government have to time restrict this particular case due to sunset clauses imposed by previous government no longer dealing with this contentious issue.it creates an unjust situation for all.my concerns if your report does not support the laws of discrimination,rights of persons and trade by january,the legitimate standing of licenses goodwill run out ..licenses need to be unnecessary by law of the Animal welfare act 2006 coverage or need extending again as they are viable effective licensing.my concern that if we do not address this it will lessons proof the circus had to ensure its protection against abuse and allegations made by other parties as it is the only form of protection in action.

Self regulation of the Animal welfare act 2006 is evident and sufficient for all other industries within society.I also believe Joyce Watson to be a biased member of committee due to her personal attack using words including 'selectiveness towards Thomas Chipperfield ...I found it very derogatory and an insult to him.

I call for the prosecution of these acts of discrimination and abuse,and to compensate the victims with consideration to the historical and present harassment of these people ,as within any other sector of society.

I would like to add my concerns about offenses and persons responsible.....if we continue with the suggested proposal we need to look at criminality when owner has placed an animal on loan to another etc it is not precise enough to cover the differences of responsibility

I would like to address the problem of failure of habituation for the animals ..for example if they are removed from their home environment the travelling circus...what

happens if they do not adjust and need to go back to that environment for their welfare?

Please apart from colour define the difference of a circus marque to any other marque used to ensure welfare during the performance and exhibit of animals against inclement weather...most county shows do not provide this protection on site and is a valuable asset used to ensure all welfare is maintained at all sites...it is a shelter and permanent home structure that is transportable that is entirely familiar to the animals

I believe animal rights to be acting in a superior manner to others using their considerably larger financial standing gained immorally to target a small industry to gain a political footing .I believe this point of question needs raising due to the incredible amount of money donated to politics using falsified information and agenda to gain that money in origin..making politics a paid pawn.
I am already at a no confidence conclusion in my own view of governing bodies ...this proposed act is emphasising this to me ..I have deep concerns of the future of Welsh politics and the people it is representing.

Rachael Smith

Eitem 5

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon